 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 1/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

1. Упис групног овлашћења

За упис овлашћења документација обухвата:

- Потпуно попуњен Захтев за прво издавање Part-66 дозволе Form-19.
- Докази о испуњеним условима за упис групе ваздухоплова у Part-66 дозволу.
- Републичка административна такса.
- Накнада ДЦВ-у за упис овлашћења.

Услови за упис групе ваздухоплова

За потребе овлашћења која се уписују у дозволу за одржавање ваздухоплова, ваздухоплови се разврставају у следеће групе:

1. Група 1: сложени ваздухоплови на моторни погон, хеликоптери са више мотора, авиони са максималном одобреном оперативном висином преко FL290, ваздухоплови опремљени системом „fly-by-wire“ и други ваздухоплови за које је потребно овлашћење за тип, када тако одреди Агенција.

2. Група 2: ваздухоплови који нису у групи 1, а који припадају следећим подгрупама:

- подгрупа 2а: авиони са једним турбо-проп мотором,
- подгрупа 2б: хеликоптери са једним турбо мотором,
- подгрупа 2ц: хеликоптери са једним клипним мотором.

3. Група 3: авиони са клипним мотором који нису у групи 1.

Ваздухопловна овлашћења

(а) Да би имао право да врши оверу радова на одређеном типу ваздухоплова, ималац дозволе за одржавање ваздухоплова мора да има уписано одговарајуће ваздухопловно овлашћење у дозволи.

- За категорију Б1, Б2 или Ц одговарајућа ваздухопловна овлашћења су:

1. За групу 1 ваздухоплова, одговарајуће овлашћење за тип ваздухоплова.

2. За групу 2 ваздухоплова, одговарајуће овлашћење за тип ваздухоплова, произвођачко овлашћење за подгрупу или пуно овлашћење за подгрупу.

3. За групу 3 ваздухоплова, одговарајуће овлашћење за тип или пуно групно овлашћење.

- За категорију Б3, одговарајуће овлашћење је „непресуризовани клипни авиони са МТОМ од 2 000 kg и мање“.

- За категорију А, не захтева се овлашћење, али морају да буду испуњени захтеви из 145.А.35 Анекса II (Part 145).

(б) За упис овлашћења за тип ваздухоплова захтева се успешно завршена обука за тип ваздухоплова за одговарајућу категорију Б1, Б2 или Ц.

(ц) Поред захтева из тачке б. за упис првог овлашћења за тип ваздухоплова у оквиру дате категорије/поткатегорије захтева се и успешно завршена одговарајућа обука на радном месту (*On the Job Training*), како је описано у Додатку III Анекса III (Part 66).

(д) Осим као у тач. (б) и (ц), за групе 2 и 3 ваздухоплова, овлашћења за тип ваздухоплова, такође, могу да се дају после:

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 2/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

- положеног испита за тип ваздухоплова одговарајуће категорије Б1, Б2 или Ц описаног у Додатку III овог Анекса (Part 66) и

- у случају категорије Б1 и Б2, подношења доказа о практичном искуству на типу ваздухоплова. У овом случају, практично искуство подразумева репрезентативни пресек задатака на одржавању који одговарају категорији дозволе.

За овлашћење категорије Ц које је стечено на основу универзитетске дипломе како је наведено у 66.A.30(a)(5), први испит за тип ваздухоплова мора да буде на нивоу категорије Б1 или Б2.

(е) За групу 2 ваздухоплова:

1. За упис произвођачких овлашћења за подгрупу за имаоце дозволе категорије Б1 и Ц потребно је испунити захтеве за стицање овлашћења за тип ваздухоплова за најмање два типа ваздухоплова истог произвођача који заједно представљају ту подгрупу произвођача;

2. За упис пуног овлашћење за подгрупу за имаоце дозволе категорије Б1 и Ц потребно је испунити захтеве за стицање овлашћења за тип ваздухоплова најмање три различита произвођача који су у комбинацији репрезентативни за ту подгрупу;

3. За упис произвођачких овлашћења за подгрупе и пуног овлашћења за подгрупу за имаоце дозволе категорије Б2 захтева се доказ о практичном искуству које подразумева репрезентативни пресек задатака на одржавању који одговарају категорији дозволе и тој подгрупи ваздухоплова.

(ф) За групу 3 ваздухоплова:

1. За упис пуног групног овлашћења за групу 3 имаоца дозвола категорија Б1, Б2 и Ц захтева се доказ о практичном искуству, које обухвата репрезентативни пресек задатака на одржавању који одговарају категорији дозволе и групи 3.

2. За категорију Б1, изузев ако је подносилац захтева поднео доказе о одговарајућем искуству, овлашћење за групу 3 има следећа ограничења која се уписују у дозволу:

- пресуризовани авиони,
- авиони са металном конструкцијом,
- авиони са композитном конструкцијом,
- авиони са дрвеном конструкцијом,
- авиони са металном конструкцијом цеви прекривеном тканином.

(г) За дозволу Б3:

1. За упис овлашћења "непресуризовани клипни авиони са *МТОМ* од 2 000 kg и мање " захтева се доказ о практичном искуству које обухвата репрезентативан пресек задатака на одржавању који одговарају категорији дозволе.

2. Изузев ако је подносилац захтева поднео доказ о одговарајућем искуству, овлашћење из тачке 1. има следећа ограничења која се уписују у дозволу:

- авиони са дрвеном конструкцијом,
- авиони са металном конструкцијом цеви прекривеном тканином,
- авиони са металном конструкцијом,
- авиони са композитном конструкцијом.

AMC 66.A.45(e) Endorsement with aircraft ratings

1. For the granting of manufacturer subgroup ratings for Group 2 aircraft, for B1 and C licence holders, the sentence "at least two aircraft types from the same manufacturer which combined are representative of the applicable manufacturer subgroup" means that the selected aircraft types should cover all the technologies relevant to the manufacturer subgroup in the following areas:

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 3/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

- Flight control systems (mechanical controls/hydraulically powered controls/electromechanically powered controls); and
- Avionic systems (analogue systems/digital systems); and
- Structure (manufactured of metal/composite/wood).

In cases where there are very different aircraft types within the same manufacturer subgroup, it may be necessary to cover more than two aircraft types to ensure adequate representation.

For this purpose it may be possible to use aircraft types from the same manufacturer classified in Group 1 as long as the selected aircraft belong to the same licence subcategory for which the rating will be endorsed.

2. For the granting of full subgroup ratings for Group 2 aircraft, for B1 and C licence holders, the sentence "at least three aircraft types from different manufacturers which combined are representative of the applicable subgroup" means that the selected aircraft types should cover all the technologies relevant to the manufacturer subgroup in the following areas:

- Flight control systems (mechanical controls/hydraulically powered controls/electromechanically powered controls); and
- Avionic systems (analogue systems/digital systems); and
- Structure (manufactured of metal/composite/wood).

In cases where there are very different aircraft types within the same subgroup, it may be necessary to cover more than three aircraft types to ensure adequate representation.

For this purpose it may be possible to use aircraft types from different manufacturers classified in Group 1 as long as the selected aircraft belong to the same licence subcategory for which the rating will be endorsed.

3. For manufacturer subgroup ratings, the term "manufacturer" means the TC holder defined in the certification data sheet, which is reflected in the list of type ratings in Appendix I to AMC to Part-66.

In the case of an aircraft rating where the type rating refers to a TC holder made of a combination of two manufacturers which produce a similar aircraft (i.e. AGUSTA/BELL

HELICOPTER TEXTRON or any case of aircraft similarly built by another manufacturer), this combination should be considered as one manufacturer.

As a consequence:

When a licence holder gets a manufacturer type or a manufacturer subgroup rating made of a combination of manufacturers, it covers the combination of such manufacturers.

When a licence holder who intends to endorse a full subgroup rating selects three aircraft from different manufacturers, this means from different combinations of manufacturers as applicable.

AMC 66.A.45(d), (e)3, (f)1 and (g)1 Endorsement with aircraft ratings

1. The "practical experience" should cover a representative cross section including at least 50 % of tasks contained in Appendix II to AMC relevant to the licence category and to the applicable aircraft type ratings or aircraft (sub)group ratings being endorsed. This experience should cover tasks from each paragraph of the Appendix II list. Other tasks than those in the Appendix II may be considered as a replacement when they are relevant. In the case of (sub)group ratings, this experience may be shown by covering one or several aircraft types of the applicable (sub)group and may include experience on aircraft classified in group 1, 2 and/or 3 as long as the experience is relevant. The practical experience should be obtained under the supervision of authorised certifying staff.

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 4/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

2. In the case of endorsement of individual type ratings for Group 2 and Group 3 aircraft, for the second aircraft type of each manufacturer (sub)group the practical experience should be reduced to 30 % of the tasks contained in Appendix II to AMC relevant to the licence category and to the applicable aircraft type. For subsequent aircraft types of each manufacturer (sub)group this should be reduced to 20 %.

3. Practical experience should be demonstrated by the submission of records or a logbook showing the Appendix II tasks performed by the applicant. Typical data to be recorded are similar to those described in AMC 66.A.20(b)2.

GM 66.A.45 Endorsement with aircraft ratings

The following table shows a summary of the aircraft rating requirements contained in 66.A.45, 66.A.50 and Appendix III to Part-66.

The table contains the following:

The different aircraft groups;

For each licence (sub)category, which ratings are possible (at the choice of the applicant):

o Individual type ratings;

o Full and/or Manufacturer (sub)group ratings;

For each rating option, which are the qualification options;

For the B1.2 licence (Group 3 aircraft) and for the B3 licence (piston-engine nonpressurised aeroplanes of 2 000 kg MTOM and below), which are the possible limitations to be included in the licence if not sufficient experience can be demonstrated in those areas.

Note: OJT means "On-the-Job Training" (Appendix III to Part-66, Section 6) and is only required for the first aircraft rating in the licence (sub)category.

Ограничења

(a) Ограничења уписана у дозволу за одржавање ваздухоплова **ЗАБРАЊУЈУ** коришћење сертификационих права и утичу на ваздухоплов у целини.

Ова ограничења значе да се на тим авионима није дозвољен рад!

На пример, ако је у дозволу унето ограничење: CstAer , то значи да ималац те дозволе нема права да сертифицикује радове на авионима са композитном конструкцијом

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 5/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

Скраћенице ваздухопловних овлашћења и ограничења која се уписују у дозволу Part 66 (Part 66)

1. Скраћенице ваздухопловних овлашћења се уписују у дозволу на страни „XII. PART-66 AIRCRAFT RATINGS“, у колони „Aircraft Rating“, а њихова објашњења су дата на празној страни дозволе.

2. Ограничења која се најчешће користе дата су у овом прилогу. Могу да се унесу и друга ограничења, као нпр. AC/C-172 S/N 53268 ваздухоплови који нису Цесна 172 серијски број 53268/ *Aircraft other than a Cessna 172 S/N 53268* и сл.

3. У дозволу се уписују објашњења само оних скраћеница које су уписане у дозволу.

Објашњења скраћеница

1. Група 2 ваздухоплова / *Group 2 AC*:

1.1. Пуно овлашћење, подгрупа/*Full sub-group rating*:

SET/A - Подгрупа 2а: авиони са једним турбопроп мотором (изузев оних који су дати у групи 1) / *Sub-group 2a: Single turbo-propeller engine aeroplanes (other than those in Group 1)*;

SET/H - Подгрупа 2б: хеликоптери са једним млазним мотором (изузев оних који су дати у групи 1) / *Sub-group 2b: Single turbine engine helicopters (other than those in Group 1)*;

SEP/H - Подгрупа 2ц: хеликоптери са једним клипним мотором (изузев оних који су дати у групи 1) / *Sub-group 2c: Single piston-engine helicopters (other than those in Group 1)*.

1.2. Произвођачко овлашћење подгрупе 2а,б,ц / *Manufacturer sub-group rating 2a,b,c*:

Произвођач - *SET/A*;

Произвођач - *SET/H*;

Произвођач - *SEP/H*.

Нпр. *Cessna Single turbo-propeller engine aeroplanes (other than those in Group 1)*, односно скраћено: *Cessna- SET/A*.

1.3. Група 3 ваздухоплова пуно овлашћење / *Group 3 Full group rating*:

PE/A - авиони са клипним мотором (изузев оних који су дати у групи 1) / *Piston-engine aeroplanes (other than those in Group 1)*.

2. За категорију БЗ:

PENP/A-2000 kg MTOM: непресуризовани клипни авиони са *MTOM 2 000 kg* и мање / *Piston-engine non-pressurised aeroplanes of 2 000 kg MTOM and below*.

Ограничења / *Limitations*

Ограничења уписана у дозволу представљају забрану рада и односе се на цео ваздухоплов / *Limitations introduced on an AML are exclusions from the certification privileges and affect the aircraft in its entirety*.

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 6/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

Скраћенице/Abbreviations:

PresAer (Pressurized aeroplanes) - пресуризовани авиони;

MStAer (Metal structure aeroplanes) - авиони са металном конструкцијом;

CstAer (Composite structure aeroplanes) - авиони са композитном конструкцијом;

WstAer (Wood structure aeroplanes) - авиони са дрвеном конструкцијом;

MTStF (Aeroplanes with metal tubing structure covered with fabric) - авиони са металном конструкцијом цеви прекривеном тканином;

EPGD (El.Power Generation & Distribution Systems) - системи за напајање и дистрибуцију електричне енергије;

LRU (Avionic LRU's) - замена компоненти авионике;

LGTR (Licence granting based on Type Rating) - дозвола која је издата на основу овлашћења за тип;

AC/2000 kg MTOM (Aircraft above 2 000 kg MTOM) - ваздухоплови са *MTOM* већом од 2000 kg;

AC/NOLH (Aircraft not owned by the licence holder) - ваздухоплови који нису у власништву имаоца дозволе;

AC/CAT (Aircraft involved in commercial air transport) - ваздухоплови укључени у комерцијални превоз;

AC/RLG (Aircraft equipped with retractable landing gear) - ваздухоплови са увлачећим стајним трапом;

AC/UT-75 (Aircraft other than a UTVA 75) - ваздухоплови који нису УТВА 75;

AC/C-172 (Aircraft other than a Cessna 172) - ваздухоплови који нису Цесна 172.

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i>	Упутство	Стр. 7/8
		датум издања 22.01.2014 датум ревизије -	Издање 1/Рев. 0

Aircraft rating requirements			
	B1/B3 licence	B2 licence	C licence
Group1 * complex motor-powered aircraft * multiple engine helicopters, * aeroplanes certified above FL290, * aircraft equipped with fly-by-wire systems and * other aircraft when defined so by the EASA.	(For B1) / Individual TYPE RATING Type training: - Theory + examination - Practical + assessment + OJT (for first aircraft in licence subcategory)	Individual TYPE RATING Type training: - Theory + examination - Practical + assessment + OJT (for first aircraft in licence subcategory)	Individual TYPE RATING Type training: - Theory + examination
Group2: (except those in Group 1) Subgroups: 2a: single turboprop aeroplanes 2b: single turbine helicopters 2c: single piston helicopters	(B1.1, B1.3, B1.4 licence holders) Individual TYPE RATING (type training+OJT) or (type examination + practical experience) or Full SUB-GROUP RATING (type training+OJT or type examination + practical experience on at least 3 representative aircraft) or Manufacturer SUB-GROUP RATING (type training+OJT or type examination + practical experience on at least 2 representative aircraft of that manufacturer sub-group)	Individual TYPE RATING (type training+OJT) or (type examination + practical experience) or Full SUB-GROUP RATING (based on demonstration of appropriate experience) or Manufacturer SUB-GROUP RATING (based on demonstration of appropriate experience)	Individual TYPE RATING (type training) or (type examination) or Full SUB-GROUP RATING (type training or type examination on at least 3 representative aircraft) or Manufacturer SUB-GROUP RATING (type training or type examination on at least 2 representative aircraft of that manufacturer sub-group)
Group3 Piston engine aeroplanes (except those in Group 1)	(B1.2 licence holders) Individual TYPE RATING (type training+OJT) or (type examination + practical experience) or Full GROUP 3 RATING (based on demonstration of appropriate experience) Limitations: * Pressurized aeroplanes * metal aeroplanes * composite aeroplanes * wooden aeroplanes * metal tubing and fabric a. (Limitations may be removed based on appropriate experience)	Individual TYPE RATING (type training+OJT) or (type examination + practical experience) or Full GROUP 3 RATING (based on demonstration of appropriate experience)	Individual TYPE RATING (type training) or (type examination) or Full GROUP 3 RATING (based on demonstration of appropriate experience)
Piston –engine non-pressurised aeroplanes of 2000 kg MTOM and below	(For B3) Full rating “Piston –engine non-pressurised aeroplanes of 2000 kg MTOM and below” based on practical experience LIMITATIONS: * Pressurised aircraft; * wooden structure aeroplanes * aeroplanes with metal tubing structure covered with fabric * metal structure aeroplanes * composite structure aeroplanes.	NOT APPLICABLE	NOT APPLICABLE

 <p>CIVIL AVIATION DIRECTORATE OF THE REPUBLIC OF SERBIA</p> <p>пловидбеност</p>	<p>Групно овлашћење за Part-66 дозволу за одржавање ваздухоплова <i>Endorsement with aircraft group ratings</i></p>	Упутство	Стр. 8/8
		<p>датум издања 22.01.2014 датум ревизије -</p>	Издање 1/Рев. 0

НАМЕРНО ОСТАВЉЕНО ПРАЗНО